

Stanisław Głowa

"Śląskie Studia
Historyczno-teologiczne", t. 1, pod
red. Gustawa Klapucha, Alfonsa
Skowronka i Remigiusza
Sobańskiego, Katowice 1968 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 39/1, 185-186

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Śląskie Studia Historyczno-teologiczne, t. I, pod redakcją ks. Gustawa Klapucha, ks. Alfonsa Skowronka i ks. Remigiusza Sobańskiego, Katowice 1968, Wydawnictwo Kurii Diecezjalnej, s. 184.

Omawiana pozycja jest pierwszym rocznikiem nowego czasopisma katolickiego, wydawanego pod powyższym tytułem przez profesorów Śląskiego Seminarium Duchownego. Jak zaznacza w słowie wstępnym ks. bp Herbert Bednorz, Śląsk od dziesiątek lat jest w Polsce nie tylko ośrodkiem wielkiego przemysłu, ale zaczyna się również zaznaczać jako środowisko nauki. W tej sytuacji potrzeba katolikom pogłębionej myśli filozoficznej i teologicznej, gdyż nie może ona stać na uboczu wobec rozwoju nauk świeckich. Jej zadaniem będzie nie tylko rozwiązywanie poszczególnych problemów, ale również kształtowanie postaw. Według bowiem słów Maritaina, więcej znaczy pozytywne podejście do świata, niż szczegółowe rozstrzygnięcia palących problemów. Ten pozytywny stosunek jest szczególnie ważny dzisiaj, w okresie posoborowym, kiedy Kościół pragnie lepiej określić swe związki ze współczesną ludzkością. W nawiązaniu do tego, jak w dalszym ciągu zaznacza biskup katowicki, Śląskie Seminarium Duchowne pragnie aktywniej włączyć się w dalszą systematyczną rozbudowę życia kulturalnego na Śląsku. Praktycznym wyrazem tej postawy jest właśnie omawiany tom.

Zawiera on kilka działów: artykuły o treści zasadniczej, miscellanea, uwagi praktyczne, notatki wydawnicze, a wreszcie recenzje i informacje o życiu religijnym diecezji katowickiej. Z problematyką śląską, a nawet ogólnopolską, jest związany przede wszystkim gruntowny artykuł historyczny ks. Gustaw Klapucha pt. *Centrum a polska mniejszość narodowa na terenie Niemiec w okresie Kulturkampf*. Jest to cenny przyczynek, doskonale udokumentowany, traktujący o dążeniach niepodległościowych ludności polskiej na terenie dawnego zaboru pruskiego i zabiegach germanizacyjnych na tle działalności niemieckiej i katolickiej partii Centrum oraz na tle stosunku rządu pruskiego do Kościoła katolickiego. Zagadnienia historyczne w szerszym znaczeniu omawiają dwa inne artykuły: ks. Stanisława Bisty — *Zarys rozwoju instytucji naukowo-wychowawczych kleru diecezjalnego*, omawiający ten problem od czasów apostołskich aż do Soboru Trydenckiego włącznie oraz ks. Bernarda Starosty — *Kształtowanie się pierwszej gminy muzułmańskiej*, dotyczący dziejów islamu. Tematom kanonicznym poświęcone są dwie rozprawy: ks. Ludwika Orła — *Rezerwat w sakramencie pokuty w świetle kościelnego ustawodawstwa synodalnego w Polsce przedrozbiorowej* oraz ks. Remigiusza Sobańskiego — *Niektóre wnioski prawne dotyczące Kościoła wynikające z konstytucji „Lumen gentium”*. Zagadnieniami teologicznymi w ściślejszym znaczeniu tego słowa zajmują się następujące publikacje: ks. Joachima Kondzieli — *Pojęcie bonum commune na tle współczesnych kierunków teologii katolickiej*, ks. Henryka Wencla — *Uwagi o zagadnieniu odpowiedzialności w życiu Kościoła na tle soborowej deklaracji O wolności religijnej*, ks. Alfonsa Skowronka — *Chrystologiczne podstawy Kościoła jako prasakramentu*. Ten ostatni zwłaszcza artykuł, omawiający koncepcje znanych teologów współczesnych: K. Rahnera, E. H. Schillebeeckxa i O. Sesselrotha, jest szczególnie cenny dla czytelnika interesującego się współczesną teologią dogmatyczną i problematyką Kościoła.

W dziale uwag praktycznych znajdują się dwie bardzo aktualne pozycje, a mianowicie ks. Romualda Raka — *Stypendium mszalne w całości wychowania eucharystycznego* oraz ks. Alfonsa Skowronka — *Marginalia na temat ekumenicznego wychowania parafii*. Obydwie dotyczą spraw ważnych, a chyba dotychczas zaniedbanych w większości polskich środowisk

duszpasterskich. Wreszcie jako uzupełnienie tego tomu znajdujemy przegląd piśmiennictwa związanego tematycznie z dziejami Kościoła na Śląsku i ziemią śląską, przegląd badań nad najstarszymi parafiami diecezji katolickiej oraz informacje z życia religijnego diecezji. W tym ostatnim dziale na szczególną uwagę zasługuje notatka sygnalizująca rozwój grup księży zainteresowanych pogłębieniem teologii i pracą naukową (s. 182—183). Grupy te, powołane do życia w r. 1965 z inicjatywy ks. biskupa Bednorza, mogą się już poszczycić konkretnymi osiągnięciami naukowymi. Niemniej ważnym wydaje się także sam fakt przeżycia potrzeby pogłębienia nowej teologii i nowych metod pracy, co zwłaszcza w takich sekcjach, jak katechetyczna i liturgiczna, ma duże znaczenie dla odnowy działalności duszpasterskiej. Tego rodzaju aktywność, chyba pionierska w Polsce, będzie z pewnością stanowić zachętę dla księży innych diecezji do podejmowania podobnych inicjatyw. Na zakończenie tego sumarycznego przeglądu treści trzeba zaznaczyć, iż każdy z głównych artykułów zawiera streszczenie w języku obcym.

Należy niewątpliwie z wielką radością powitać fakt ukazania się nowego periodyku religijnego, zarówno z powodu interesującego materiału, jak i prężności naukowej profesorów Śląskiego Seminarium Duchownego. Świadczy to dobrze o ich dotychczasowej pracy i daje poważne nadzieje na przyszłość. Charakter tej publikacji jest siłą rzeczy różnorodny i złożony. Wynika to z założeń programowych zawartych w słowie wstępnym. Jeśli wolno wysuwać jakieś życzenia pod adresem Redakcji „Studiów”, to chyba tylko to, aby w następnych tomach poświęciła więcej miejsca sprawom polskim i problematyce odnowy soborowej. Mimo bowiem czynionych wysiłków nie można powiedzieć, by w Polsce tematyka soborowa była już dostatecznie znana. Diecezja zaś katowicka, jak widać po niektórych wyżej zasygnalizowanych publikacjach, może wnieść poważny wkład do tej dziedziny, szczególnie w zakresie katechetyki i liturgii. W każdym razie należy życzyć Redakcji, aby „Śląskie Studia Historyczno-teologiczne” utrwaliły swoją pozycję i w ten sposób przyczyniały się do rozwoju naukowego polskiej myśli religijnej oraz pogłębienia soborowej odnowy w Kościele polskim.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa